

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.

Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.

This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on:

14.03.2022

Dokumentet är daterat:

14.03.2022

The document is dated:

14.03.2022

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Antti Paananen

Pvm / Datum / Date: 14.03.2022

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi

Pvm / Datum / Date: 14.03.2022

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat [Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument [Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) [The signed document follows on the next page >](#)

Lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle U 18/2022 Valtioneuvoston U-kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvien kaasujen, maakaasun ja vedyn sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä (kaasumarkkinadirektiivi)

1 Taustaa

Eduskunnan talousvaliokunta on 18.2.2022 pyytänyt Energiaviraston asiantuntijaa kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston U- kirjelmästä (U 18/2022 vp) eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvien kaasujen, maakaasun ja vedyn sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä (kaasumarkkinadirektiivi). Ehdotus kaasumarkkinadirektiivistä julkaistiin komission toimesta 15.12.2021 osana kaasumarkkinapakettia, johon sisältyy myös ehdotukset kaasumarkkina-asetuksesta ja metaaniasetuksesta.

Energiavirasto lausuu Valtioneuvosto U-kirjelmästä (U 18/2022 vp) seuraavaa:

2 Lausunto

Energiavirasto tukee lähtökohtaisesti valtioneuvoston U-kirjelmässä muodostettua kantaa ja toteaa sen olevan hyvin perusteltu. Energiavirasto suhtautuu myönteisesti kaasun sisämarkkinoiden kehittämiseen ja sisämarkkinoiden tiiviimpään integraatioon sekä vetymarkkinoita koskevaan yhteiseen sääntelyyn. Energiavirasto tukee valtioneuvoston kantaa edetä sisämarkkinoihin alueellisten markkinoiden kautta. Suomi on aktiivisesti mukana edistämässä alueellista kaasumarkkinoiden integraatiota Suomen ja Baltian maiden välillä, ja siten on tärkeää, että sääntely tukee alueellista yhteistyötä.

Direktiiviehdotuksen mukaan syöttö- ja ottojärjestelmällä tarkoitetaan kaikkien niiden siirto- ja jakeluverkkojen yhdistämistä, joihin sovelletaan yhtä tiettyä tasehallintajärjestelmää. Energiavirasto katsoo, että määritelmällä saattaisi olla vaikutusta alueellisen kaasumarkkinoiden integraatiotyöhön, mikäli ehdotuksen muotoilu säilyy tällaisena. Tällä hetkellä Suomi kuuluu samaan syöttö- ja ottojärjestelmään Viron ja Latvian kanssa, mutta ei yhteiseen tasehallintajärjestelmään. Suomen tavoitteena on kuitenkin jatkaa alueellisten kaasumarkkinoiden kehittämistä ja syventämistä. Siten määritelmän osalta olisi harkittava muotoilua, joka sallisi myös välivaiheet kohti yhteistä tasehallintajärjestelmää ja tiiviimpää integraatiota.

Direktiiviehdotuksessa on korostettu biokaasun ja jakeluverkonhaltijoiden asemaa ja merkitystä. Ehdotuksella halutaan varmistaa, että kaikilla laitoksilla on yhtäläinen pääsy tukkumarkkinoille ja virtuaaliseen kauppapaikkaan (VTP:hen) riippumatta siitä ovatko ne kiinni jakelu- vai siirtoverkossa. Energiavirasto toteaa, että syöttö- ja ottojärjestelmään ehdotettu muutos, jonka mukaan jakeluverkot ja niihin liitetyt uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen tuotantolaitokset olisivat osa syöttö-

ja ottojärjestelmää, ei edellytä muutoksia Suomen kaasumarkkinassa, sillä jakeluverkot ja niihin liitetyt tuotantolaitokset, kuten biokaasulaitokset, ovat Suomessa jo nyt osa syöttö- ja ottojärjestelmää.

Komissio ehdottaa, että fossiilisen kaasun toimitusta koskevia pitkäaikaisia sopimuksia ei saisi tehdä vuoden 2049 alkaen. Energiavirasto kiinnittää huomiota siihen, ettei komissio ole esittänyt ehdotusta, kuinka tämän kohdan valvonta voitaisiin toteuttaa käytännössä.

Energiavirasto katsoo valtioneuvoston tavoin, että kaasumarkkina-asetusehdotuksen ja -direktiiviehdotuksen ristiriitaiset säännösehdoitukset siirtoverkonhaltijoiden eriyttämisestä tulisi tarkentaa keskenään yhdenmukaisiksi. Lisäksi Energiavirasto korostaa erityisesti vetytoimijoiden eriyttämisen osalta sitä, että mikäli edellytetään sähkö-, kaasu- ja vetyverkkotoimintojen oikeudellista eriyttämistä laskennallisen sijaan, voidaan menettää merkittäviä synergiahyötyjä eri verkkotoimintojen yhteisoperoinnista. Energiaviraston näkemyksen mukaan, direktiiviehdotuksen pyrkimys edistää sektori-integraatiota on tervetullut, mutta sääntelyn tulisi paremmin mahdollistaa synergiaetujen toteuttaminen. Toisaalta Energiavirasto huomauttaa että, mikäli tiukempaa eriyttämistä edellyttävää linjaa edistetään, tulisi tätä kautta saatavia hyötyjä tuoda paremmin esille direktiiviehdotuksessa.

Energiavirasto kannattaa valtioneuvoston pyrkimystä tulevien neuvotteluiden aikana lieventämään ehdotukseen sisältyvää vaatimusta maakaasuverkkoinvestointien viranomaisvahvistamisesta ja edistämään sähköverkkojen kehittämistä vastaavaa tai muuta kevyempää sääntelyvaihtoehtoa, koska komission ehdotus johtaisi Suomessa nykyistä korkeampiin verkkomaksuihin ja sääntelykustannuksiin. Energiavirasto toteaa, että komission ehdotus fyysisen syötön (reverse flow) mahdollistaminen jakeluverkosta siirtoverkkoon, lisää tosiasiallista pääsyä markkinoille, ja on siten kannatettava ehdotus. Energiavirasto lisää kuitenkin, että sääntelyn kautta olisi hyvä selventää siirto- ja jakeluverkon kehittämisvelvollisuuden laajuutta.

Energiavirasto katsoo valtioneuvoston tavoin, että direktiiviehdotus ei kaikilta osin huomioi riittävästi Suomen maakaasumarkkinoiden erityispiirteitä, kuten kuluttaja-asiakkaiden ja jakeluverkkoihin liittyneen maakaasun kulutuksen vähäistä määrää. Sääntelyssä olisi otettava huomioon Suomen kaasumarkkinoita koskevat erityispiirteet, jotta voidaan välttää tarpeettoman raskaat menettelyt viranomaisvalvonassa sekä kustannus/hyötysuhteeltaan kalliit investoinnit. Esimerkiksi direktiiviehdotuksen vertailuvälinettä koskevan 12 artiklan osalta, olisi syytä harkita, voisiko Suomi kaasun vähittäismarkkinoiden erilaisesta luonteesta johtuen saada poikkeuksen vertailuvälineiden käyttöönotosta kaasumarkkinoille. Direktiiviehdotus mahdollistaa vertailuvälineen kehittämisen ja ylläpidon myös yksityisten tahojen toimesta, mutta Suomen kaasumarkkinan koko huomioon ottaen, on epätodennäköistä, että mikään kaupallinen taho kehittäisi direktiivin vaatimukset täyttävää vertailutyökalua enintään muutamalle tuhannelle potentiaaliselle käyttäjälle. Tästä syystä, mikäli säännös tulisi voimaan ehdotetussa muodossa, Energiavirasto katsoo, että vaatimuksen täyttäminen edellyttäisi käytännössä julkisen tahon – esim. Energiaviraston – kehittämää ja ylläpitämää kaasun hintavertailutyökalua. Energiavirasto edelleen toteaa, että tällaisen palvelun kustannus-hyötyarvio olisi todennäköisesti negatiivinen eli palvelusta käyttäjien/kansantalouden saama hyöty alittaisi sen kehittämiseen ja ylläpidon kustannukset. Lisäksi Energiavirasto toteaa, että

komission ehdotus poistaa liesikäyttäjien poikkeus mittauksesta johtaisi myös kal-
liisiin investointeihin, jotka eivät käytännössä hyödyttäisi suhteellisen vähän kaa-
sua kuluttavia liesiasiakkaita.

Energiavirasto kiinnittää huomiota myös, että direktiiviehdotuksen 11 artiklan vaa-
timus siitä, että viimeistään 2026 tekninen prosessi toimittajan vaihtamiseksi saisi
kestää enintään 24 tuntia, voi olla haastava toteuttaa vaaditulla aikataululla.

Direktiiviehdotuksen artiklan 24 perusteella tulisi jäsenmaan järjestää vaihtoehtoi-
nen tuomioistuimen ulkopuolinen riidanratkaisuelin myös muille kuin kuluttaja-asi-
akkaille kuten on edellytetty sähkömarkkinoilla uudessa sähkömarkkinadirektiivissä
(944/2019). Suomessa tätä varten on viime vuoden lopulla lausunnolla olleessa
lakiehdotusluonnoksessa ehdotettu perustettavaksi uusi energiamarkkinalauta-
kunta. Energiaviraston näkemyksen mukaan, sopivin ratkaisu olisi laajentaa tämän
lautakunnan tehtäviä koskemaan myös kaasumarkkina-asioita.

Energiavirasto toteaa, että direktiiviehdotuksessa esitettyjen lisätehtävien, ja eri-
tyisesti, täysin uuden vetymarkkinoita koskevan sääntelyehdotuksen johdosta, olisi
kiinnitettävä huomiota Energiaviraston resurssien vahvistamiseen.